

Hørings svar fra Namdalsbibliotekene

1. Innledning

Aktørene i Namdalsbibliotekene ønsker med denne høringsuttalelsen å bidra med erfaringer fra arbeidet med koordinatormodellen og regional bibliotekutvikling. Prosjektvirksomheten oppleves som en forberedelse på Bibliotekreform 2014, dette var også en av forutsetningene da prosjektet ble startet.

I prosjektbeskrivelsens innledning står bl.a. ”ABM-utvikling ser prosjektet som en del av en større satsing på interkommunalt/regionalt samarbeid for å få fram erfaringer til bruk i den kommende bibliotekutredningen. Prosjektet skal gi kunnskap om hvorvidt nye strukturer og nye standarder innen bibliotekdriften kan føre til bedre tjenester for innbyggerne. ABM-utvikling vil også se på fylkesbibliotekets rolle som koordinator i denne sammenhengen.” (Namdalsbibliotekene : Samarbeid for bedre kvalitet og tilgjengelighet. Nord-Trøndelag fylkesbibliotek 2005).

2. Hva er Namdalsbibliotekene?

I perioden 2005-2008 er alle de 14 Namdalskommunenes folkebibliotek med på prosjektet Namdalsbibliotekene. Det er en forsøksordning støttet av ABM-utvikling, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkesbibliotek og kommunene selv.

Det nye i dette prosjektet er at 14 kommuner og fylkesbiblioteket samarbeider ved hjelp av en koordinatormodell, med ansettelse av koordinatorene i 40 % stilling i hver region (Ytre, Indre, og Midtre Namdal), og med hovedkoordinator på fylkesbiblioteket i Nord-Trøndelag.

I 2005 og 2006 har regionene og koordinatorene hatt jevnlig møter, utarbeidet felles strategier og satt i gang en rekke tiltak. Vi ser potensialet for samarbeid på stadig flere felter. Samarbeidet ble manifestert i februar 2007 ved lansering av www.namdalsbibliotekene.no, websøk og en storstilt markedsføringskampanje. I løpet av siste prosjektår vil prosjektet oppsummeres og videreføres i en felles bibliotekplan for hele Namdalen.

I denne uttalelsen ønsker vi å synliggjøre at vår modell kan være et alternativ til modellen med felles biblioteksjef som beskrives i Bibliotekreform 2014. Vi tar først for oss målområde 2: Struktur og organisering, siden dette er spesielt relevant i forhold til våre erfaringer. Deretter viser vi sammenheng mellom vårt arbeid og målområde 1: Innhold og tjenester og målområde 2: Kompetanse og forskning.

3. Samsvar mellom våre tiltak og målområdene i utredningen

Målområde 2: Struktur og organisering

Samarbeid og samordning:

Koordinatorerne i Namdalsbibliotekene vektlegger samarbeid i og på tvers av regionene og de fungerer som bindeledd mellom biblioteksjefene og fylkesbiblioteket. Det er få ansatte i regionene, og det er derfor svært hensiktsmessig å utveksle erfaringer, arbeidsmåter, tilbud og tjenester. Nettverksbygging er nødvendig og tidkrevende, og det ligger en betydelig prosess bak tillitsforholdet som har oppstått mellom de ulike nivåene i prosjektorganisasjonen. Biblioteksjefenes myndighet har hele tiden vært grunnleggende, og koordinatorene har hatt den viktige rollen med å samle aktørene for felles satsing. Regionmøtene er et nødvendig redskap for erfaringsoverføring og organisatorisk læring, og hver region har til nå i prosjektet gjennomført 2-3 regionmøter hvert halvår. I tillegg møtes koordinatorene og fylkesbiblioteket

et par ganger i halvåret, det har imidlertid vokst fram et økende behov for koordinatormøter på tvers av regionene.

Koordinatorerne blir et fleksibelt overbygg som legger til rette for at det enkelte bibliotek kan ta selvstendige veivalg lokalt, samtidig som de utfordres til å inngå forpliktende avtaler om utviklingsmål. Det oppleves som viktig å ha en god balanse mellom frivillighet og forpliktelser, og styrking av den lokale biblioteksjefens kompetanse og myndighet er en suksessfaktor. Fylkesbiblioteket som hovedkoordinator sikrer både den faglige og organisatoriske kontinuiteten, og bidrar til samarbeid på tvers av regionene og kommunene. Dette har vist seg å være vesentlig siden personalsituasjonen i Namdal er svært sårbar når det gjelder fagutdannet personale, og siden det i mange tilfeller har vært fornuftig å legge til rette for felles utvikling i alle 14 kommunene.

Erfaringen vår er at det psykologiske aspektet i forhold til begrepene koordinator og biblioteksjef ikke bør oversees. Biblioteksjefene og koordinatorerne i Namdal er partnere, og de opplever seg ikke som overordnet eller underordnet. Det ligger til grunn en avklart rollefordeling som er basert på tillit. Koordinatorerne kan sammenlignes med biblioteksjefer i konsoliderte enheter: Viktigste oppgaver er å samle kreftene, tenke utvikling, gi råd, planlegge, utvikle overordnede strategier, motivere, delegerer for å utnytte personalressursene som fins og avpasse forholdet mellom forpliktelse og frivillighet for på best mulig måte skape eierforhold og kreativitet. Konkrete oppgaver knyttet til økonomi og administrasjon er det fortsatt hensiktsmessig å løse lokalt, siden rutiner og systemer varierer fra kommune til kommune. Men felles strategier/modeller kan lette disse oppgavene.

Slik vi ser det er bruken av begrepet koordinator i stedet for overordnet biblioteksjef den viktigste forskjellen mellom modellen i Namdal og beskrivelsen av konsolidering i Bibliotekreform 2014. I diskusjoner om konsolidering med felles biblioteksjef kommer det fram usikkerhet i forhold til følgende: Hvordan sikre statusen og utviklingspotensialet lokalt? Hvilken myndighet vil den lokale avdelingsleder ha i forhold til avgjørelser som må gjøres lokalt? Er det egentlig noe å vinne på en organisering med felles biblioteksjef og ikke en koordinatorordning? Vil et system med overordnet biblioteksjef og svekkelse av lokale bibliotekansattes myndighet gi grunnlag for den kreativitet og den utviklings- og endringsvilje som det er behov for?

Motforestillingene mot konsolidering med felles biblioteksjef er uttrykk for psykologiske barrierer som vil kunne bremse de viktige utviklingsoppgavene i bibliotekvesenet. Det oppleves som om det regionale perspektivet hos hver enkelt aktør stimuleres i Namdalsmodellen, mens forslag om felles biblioteksjef synes å lukke for regional tenkning. I stedet kommer det til uttrykk behov for å beskytte sitt eget mot overstyring og sentralisering når begrepet felles biblioteksjef bringes på bane.

Vi mener det er behov for at koordinatorerne i Namdal jobber videre med modellen og fokuserer på videreutvikling slik at den kan bli et enda bedre alternativ:

Koordinatorerne (inkludert fylkesbiblioteket):

- sikrer tilgangen på bibliotekfaglig kompetanse;
- kan organisere samlingsdager for folkebibliotek og skolebibliotek hvert halvår hvor kurs, foredrag og nettverksbygging inngår;
- må holde liv i og viderutvikle nettstedet vårt;

- holder møter på tre nivåer: regionmøter (koordinator og biblioteksjefer i regionene), Namdalsseminar (alle bibliotekansatte i Namdal) og koordinatormøter (de regionale koordinatorene og fylkesbiblioteket);
- forhandler fram gunstigere priser/tilbud (stordriftsfordeler);
- skal i samarbeid med fylkesbiblioteket utvikle nye tanker og ideer;
- oppheve ”det at vi sitter på hver vår tue og ikke ser lenger enn nesa rekker pga de daglige gjøremålene som tar all tid”.

Fraktordning og kompetansebibliotek:

For at samsøk og utnyttelse av hverandres boksamlinger skal kunne bli realistisk med full utnyttelse av ressursene, trenger vi en fraktordning som bringer materiale kostnadseffektivt mellom bibliotekene. Namdalsbibliotekene og fylkesbiblioteket jobber med å finne en god løsning på fraktbil mellom bibliotekene flere ganger i uka. På sikt kan man tenke seg kompetansebibliotek på fagområder som er typiske for Namdalen (eks. samisk og utmark).

Målområde 1: Innhold og tjenester

Digitalisering:

Alle Namdalsbibliotekene er nå tilgjengelig på Internett med websøk, noe som er et resultat av samarbeidsprosjektet *Namdalsbibliotekene*, og er derfor på vei mot reformens mål om nettbaserte tjenester. Da prosjektet startet høsten 2005, hadde 3 av de 14 bibliotekene mediebasen søkbar på nett. En slik oppgradering ville etter hvert blitt en forutsetning for å jobbe mot økt digitalisering i *Norgesbiblioteket*. På bibliotekenes felles nettside www.namdalsbibliotekene.no publiseres boktips, nyheter, kulturnyheter, lenker med mer.

Vi ønsker å bygge nettsiden videre til en *felles portal* for bibliotekene med bl.a. lokalhistorie med digitalisert materiale (eks. foto) og lokal kultur. Namdalsbibliotekenes nettside kan samle og tilby digitale og lokale læringsressurser som kan tas i bruk i undervisningssammenheng. Da vil det være naturlig å bruke museenes og historielagens ressurser sammen med de lokale bibliotekene. Denne portalen vil kunne bli en del av det operasjonelle målet ”abm-portal for nettbasert tilgang til kultur og kunnskap skal være tilgjengelig på nettet i løpet av 2009”. Videre er det behov for å etablere samsøk med de andre bibliotekene i Namdalen som eies av andre forvaltningsnivåer som HINT og de videregående skolene. (Operasjonelt mål: Felles søk i norske bibliotekdatabaser skal være mulig i løpet av 2007).

Litteraturformidling:

Litteraturformidling og økt leselyst er satsningsområder i Namdalen. Noen samarbeidstiltak er: Forfatterbesøk, fortellerkurs, klassebesøk med ulike typer formidling, samarbeid med leser søker bok, lesekonkurranse, regional bokprater m.m. Flere av bibliotekene jobber med å bedre bibliotektilbudet til minoritetsspråklige. I Ytre Namdal har det vært arrangementer for minoritetsspråklige på bibliotekene.

Skolebibliotekene:

Vi jobber aktivt med å etablere samarbeid med skolene og andre bibliotek i området. Dette arbeidet har startet i flere kommuner, og i løpet av 2007 vil skolebibliotekene inviteres med i prosjektet.

Synliggjøring:

Markedsføringskampanjen ”Namdalen i verden, verden i Namdalen” fortjener litt ekstra oppmerksomhet. Dette tiltaket vokste fram og ble større enn prosjektdeltagerne hadde forstilt

seg da strategien ”Synliggjøring av bibliotek i samfunnet” ble valgt. Plakatkampanjen som ble utformet i samarbeid med en profesjonell aktør i Namsos var helt sentral.

Hovedbudskapet i kampanjen handler om:

1. Å synliggjøre de nye nettbaserte tjenestene i Namdalsbibliotekene
2. Å synliggjøre folkebibliotekets verdigrunnlag, med fokus på følgende punkt:
  - Møteplass for alle. Nysgjerrighetens arena
  - Mangfold av tjenester, mangfold av brukere.
  - Mulighetenes nettverk.

Namdalsbibliotekene planlegger dessuten en informasjonsfolder om bibliotekenes tilbud som f. eks. kan brukes når skoleklasser inviteres til biblioteket, og i forbindelse med informasjon om høytlesning på helsestasjon.

Samlingsutvikling:

Koordinatorerne arbeider med å få til en arbeidsgruppe hvor folkebibliotekene og skolebibliotekene vil samarbeide om å lage et forslag til samlingsutvikling. Et samarbeid der de biblioteksamlingene ses i sammenheng, aktualiseres spesielt ved utvikling av samsøk og fraktordning.

Målområde 3: Kompetanse og forskning

Bibliotekplan:

Felles bibliotekplan er en av hovedmålsettingene i prosjektet. Koordinatormodellen som er under utprøving fram mot 2008, har skapt et godt samarbeidsklima og muligheter for å kunne arbeide fram en felles bibliotekplan for de tre regionene. Forankringen i regionrådene vil være avgjørende for gjennomføring av planen. Det er viktig at modellen som foreslås er i samsvar med kommunestrukturen og regionstrukturen, samtidig som samspill på tvers er grunnleggende.

Kompetanseheving og forskning:

Namdalsbibliotekene ønsker å legge til rette for utveksling og utvikling av de ansattes kompetanse. Det vil bli laget et kompetanseutviklingsprogram som del av felles bibliotekplan. Dette programmet kan inneholde prøvetiltak og opplæring på ulike områder, og bør legge til rette for erfaringsdeling og ideskaping. Dette kan være: Digitalisering av lokale ressurser, bruk av søkemotorer på internett, bruk av Lovdata, modell for Leser søker bok, fjernlånsrutiner, Mikromarc, modell for samlingsutvikling, modell for bokprat og litteraturformidling m.m

Det har vist seg å være nyttig at noen prøver ut et tiltak og utarbeider en modell for andre etterpå. Andre tiltak innen kompetanseheving hos oss er: En regional bokprater som inspirator for andre ansatte; En kontaktperson i Namdalen for Mikromarc; Videreformidling av kurskunnskaper. Det har også vært flere hospiteringsrunder i regionene og dette har vist seg å være nyttig med tanke på utveksling av kunnskap og arbeidsmetoder. I siste prosjektår vil vi vektlegge og samle erfaringer hos bibliotekene i prosjektet. Erfaringene vil bli dokumentert gjennom brukerundersøkelse og evaluering av prosjektet.

4. Konklusjon. Vår form for konsolidering

Namdalsbibliotekene er positive til reformen, men vi mener begrepet konsolidering imidlertid må kunne tolkes mer fleksibelt enn det som beskrives i utredningen, og det må være åpenhet for ulike modeller som tar utgangspunkt i lokale og regionale muligheter. Skal dette kunne gjennomføres, kreves det at det regionale biblioteknivået (dagens fylkesbibliotek) ivaretar koordinerings-, samordnings- og utviklingsoppgavene som involverer flere forvaltningsnivå.

Det vil være betydningsfullt å bygge vidare på den positive stemningen og det gode samarbeidsklimaet som er opparbeidet (og som det tar tid å opparbeide) mellom bibliotekene i Namdalen.

Ved endt prosjektperiode i Namdalsbibliotekene ser vi for oss en 100 % stilling delt mellom koordinator i Ytre, Indre, og Midtre Namdal samt fylkesbiblioteket. Vår løsningsmodell med tre koordinatore og hovedkoordinator ved fylkesbiblioteket viser tydelige resultater, og vi tror denne formen for konsolidering gir oss nødvendige utviklingspotensial hvis den videreføres. Vi ønsker å arbeide vidare med vår modell og videreutvikle denne til et godt alternativ til reformens forslag til konsolidering.

Med hilsen fra

Styringsgruppen for Namdalsbibliotekene

Mimi Havig (koordinator Midtre Namdal)
(sign.)

Beate Bjørklund (koordinator Indre Namdal)
(sign.)

Marte Brochmann (koordinator Ytre Namdal)
(sign.)

Steinar Aspli (styreleder og repr. Kystgruppen)
(sign.)

Anne Marit Mevassvik (repr. Midtre Namdal regionråd)
(sign.)

Erik Seem (repr. Indre Namdal regionråd)
(sign.)

Kristin Storvig
Fylkesbiblioteksjef/hovedkoordinator